Evropski poslanci za zavezujoče cilje

LJUBLJANA - Najprej okoljevarstveniki, v sredo pa še poslavljajoči se evropski poslanci, so voditelje držav pozvali, naj se zavežejo k ambicioznejšim podnebnim ciljem, kot jih je pred dvema tednoma predlagala evropska komisija. Poslanci v nezavezujoči resoluciji predlagajo, da si EU za obdobje do leta 2030 postavi tri zavezujoče cilje: za zmanjšanje emisij za 40 odstotkov, povečanje deleža obnovljivih virov energije na 30 odstotkov in energijsko učinkovitost za 40 odstotkov. Evropska komisija je predlagala znižanje emisij za 40 odstotkov, povečanje deleža OVE na 27 odstotkov (nezavezujoče), cilja za učinkovito rabo energije pa ni postavila, saj bo to še predmet razprav. O predlogih za leto 2030 bo 20. in 21. marca razpravljal še vrh EU.

Mreža Nič odpadkov tudi pri nas

LJUBLJANA – V Parizu, na letnem srečanju članov mreže Zero Waste Europe, ki jo sestavljajo nacionalne Zero Waste organizacije in lokalne skupnosti iz 20 držav EU, je slovensko društvo Ekologi brez meja s programom Zero Waste Slovenija postalo nacionalna organizacija evropske mreže. Zero Waste Europe ima trenutno 300 članov, ki zastopajo tri odstotke prebivalcev EU. Zero Waste presega zgolj ravnanje z odpadki, saj si z uporabo načela podaljšane odgovornosti proizvajalca prizadeva za vzpostavitev krožnega gospodarstva in učinkovito rabo naravnih virov. Mednarodna Zero Waste Zveza je nič odpadkov definirala kot: Zero Waste pomeni oblikovanje in upravljanje izdelkov in procesov tako, da se zmanjša volumen in toksičnost odpadkov, da se ohranja ter predela vse materiale, ki se jih ne sežiga ali odlaga. Da je cilj nič odpadkov realno dosegljiv, dokazuje več kot 200 lokalnih skupnosti v Evropi, ki že zdaj ločeno zberejo, spet uporabijo ali reciklirajo več kot 70 odstotkov komunalnih odpadkov, številne pa več kot 80- ali celo 90-odstotno.

Budna generacija z odpadki

LJUBLJANA – Najnovejše poglavje kampanje evropske komisije z naslovom Budna generacija je usmerjeno v posledice, ki jih ima netrajnostna uporaba virov na okolje, gospodarstvo, družbo in posameznika. Cilj kampanje je, da bi se potrošniki začeli zavedati, kakšne posledice imajo njihovi vzorci porabe na naravne vire, in kakšne bi bile koristi, če bi spremenili svoje navade. V središču kampanje je v celoti interaktivno spletišče, ki je na voljo v vseh 24 uradnih jezikih EU in na katerem animirani liki prikazujejo okoljski vpliv vsakodnevnih potrošniških odločitev. Evropski odpadki so še vedno izrazito premalo uporabljen vir. Študija, pripravljena za komisijo, ocenjuje, da bi s polnim izvajanjem zakonodaje EU o odpadkih prihranili 72 milijard evrov na leto, povečali letni promet sektorja EU za ravnanje z odpadki in recikliranje za 42 milijard evrov ter do leta 2020 ustvarili več kot 400.000 novih delovnih mest.

Več za trajnostno mobilnost

LJUBLJANA – Pred kratkim uveden Horizont 2020 Evropske unije in nov paket zakonodaje za urbano mobilnost bosta prinesla večjo podporo trajnostni mobilnost, ki je zgoščena v programu Civitas 2020, novi fazi tega programa. Veliko podporo bodo v Horizontu dobili pilotni projekti za blaženje podnebnih sprememb in trajnostni promet. Glavni poudarek Civitasa pa bo zmanjšanje prometa na klasična goriva v mestih, zmanjšanje učinka tovornega prometa in zmanjševanje gneče ter povečavanje varnosti v mestnem prometu.
Pripravil **BORUT TAVČAR**

Prihodnjič v Zelenem Delu

Odkrivamo, kaj povzroča ogromne zamude pri določanju metod za zaščito ljudi pred mešanico pesticidov v hrani. Novosti tudi o odpadkih. Pišite na zeleno@delo.si.

Slovenija je globoko alkoholizirana družba

Konoplja *Odvisnost se začne zdraviti s spoznanjem odvisnosti, ne s prepovedmi, alkoholiki pa bi vse prepovedali*

LJUBLJANA – Bogdan Kristofer Meško je pripravil zakon o konoplji in še tri druge, ki bi državljanu omogočili neodvisnost od državne politike. Ta je po njegovem mnenju slab menedžer. Vendar vlada po vrsti zavrača predloge zakonov, ki jih je podprlo več deset tisoč ljudi.

BORUT TAVČAR

V stari domačiji prevajalec Bogdan Kristofer Meško premišljuje o svobodi človeka. FOTO JOŽE SUHADOLNIK

Bogdan Kristofer Meško je prepričan, da je zdaj, ko iz drugih držav pogosto prihajajo vesti, da so legalizirale konopljo, Slovenija še niže kot leta 1995, ko je podpisala frankfurtsko resolucijo. Ta rešuje težave s črnim trgom tako, da priporoča uvedbo specializiranih trgovin s kanabinoidi. Še huje, vlada in poslanci, ki so v službi ljudstva, svoje mnenje ustvarjajo na podlagi mnenja neke komisije. »Oni imajo dokumente, ki jih že leta vlečejo po subvencioniranih sestankih, česar civilna družba ne sprejema. Nikogar ne morejo prepričati,« je Meško začel pogovor.

Kakšen je bil motiv za pripravo predlogov treh zakonov o konoplji, samozdravljenju in osnovnem bivanju?

Pravzaprav smo lani sestavili štiri zakone, vendar je četrtega onemogočil državni zbor, ki je sprejel protiustavno spremembo ustave ter omejil vse mogoče ljudske pobude in referendume. Predlog je predvideval, da bi morala vlada vsak zakon in mednarodni sporazum dati v preverbo ljudstvu. Poleg tega bi morala štirikrat na leto dobiti podporo, ki je zdaj ne bi dobila, saj nas je zadolžila, kar pomeni, da je nesposoben menedžer. Zgodovinsko gledano je namreč edini stabilen sistem ljudska demokracija, vsi drugi se prej ali slej vdajo osebnim interesom. Še najbolj razsvetljeni vladarji komaj dosežejo smiselnost odločitev ljudstva. Edino v kaosu, vojnih razmerah ljudstvo ni sposobno sprejemati odločitev, sicer pa vedno in v vseh primerih.

Tri zakone ste vseeno pripravili. Kaj je glavni motiv, ljudska demokracija ali promocija konoplje?

Konoplja je poosebljenje človekovih pravic, ki so stična točka vseh treh zakonov in tudi četrtega. To je prišlo počasi, ukvarjal bi se s sabo in svojimi zadevami, a država tega ne dopušča. V bistvu me je Elena Pečarič prosila, da bi ji malo pomagal pri pripravi programa, ko so ustanavljali stranko, ker je vedela, da se že 30 let ukvarjam s konopljo. Spoznal sem tudi, kako zakonodaja to obravnava in kakšni paradoksi so v njej. Potem je Elena organizirala še okroglo mizo, na kateri je edino Jaka Bitenc pokazal voljo in energijo, da bi stvari spravili naprej. Elena je pri tem omenila, da bi lahko napisali zakon. Po ustavi ima v Sloveniji oblast ljudstvo, izvaja pa jo neposredno in posredno; neposredno s pobudami in referendumi, posredno pa po poslancih, ne po nekih komisijah, ki so bile postavljene pred 30 leti. Napisati zakon pravzaprav pomeni prevesti zakon, jaz pa sem prevajalec in sem prevedel zakon o zdravilih v zakon o konoplji. Ko pa sem razmišljal o kontekstu, sem uvidel, da je osnovni koncept v človekovi svobodi in neodvisnosti od države. Da ne gre zgolj za neupravičeno prepovedano konopljo, temveč tudi za neupoštevanje človekove svobode. Država te lahko prisili, da otroku vbrizgaš neke strupe, da, tudi cepljenje je velika težava. Tretja težava pa je, da nas vse peha po tirnicah največjih kapitalistov in namerno vodi Slovence v uboštvo. En tak paket zakonov bi ubranil osnovne pravice, do zdravljenja in telesa, do pridelovanja lastne zdrave hrane in do političnega soodločanja. To bi bil temelj, da bi si človek lahko malo oddahnil in ne bi bil v nenehnem stresu, kar očitno hoče oblast.

Zakaj ste se odločili ravno za konopljo, zakaj ne za kakšno drugo rastlino?

Zato ker so vse rastline ogrožene, konoplja pa je prvoborka. Temeljni kamen. Če bomo lahko sadili konopljo, bomo lahko tudi šentjanževko in druge rastline. Ko bomo imeli konopljo, nam ne bodo mogli ničesar več prepovedovati. Konoplja je sicer tudi najbolj zdravilna rastlina in pozdravi na desettisoče ljudi, nad katerimi so zdravniki že obupali. Edino pravilno bi jo bilo definirati kot zdravilno rastlino.

Katere bolezni zdravi?

Vse degenerativne bolezni, kot so rak, levkemija, sarkom, glavkom, tromboza, alzheimerjeva, parkinsonova, diabetes, astma in še mnoge druge. Vseskozi in čedalje pogosteje prihajajo ljudje s pričevanji, da je to res.

Temelj vaših zakonov pa je, da si lahko človek konopljo pridela sam. Druga struja bi jo prepustila farmacevtom.

Nekatere nevladne organizacije dobivajo denar iz državnega proračuna in imajo tudi državnim podobna stališča. Tiste, ki se zavzemajo za prodajo konoplje in pripravkov iz nje na recept v lekarnah, niso za odpravo črnega trga. Če bi bila konoplja legalizirana, črnega trga namreč ne bi bilo, saj konoplja zavzema 95-odstotni delež. Tudi do zdravljenja jim ni. Znano je, da se alkoholizem ne zdravi s prohibicijo, temveč s spoznanjem, da je človek alkoholik. Prepoved spodbuja patološko navezanost na opojne substance. Poleg tega ima mladina rada prepovedane stvari. Tudi pri konopljo je to povsem jasno, kar dokazujeta primera Portugalske in Nizozemske. Pri njih konopljo, ki je tam legalizirana, poskusi štirikrat manj mladih kot v Kanadi, kjer jo prodajajo v lekarnah.

Vedno več držav sprošča odnos do konoplje, celo več držav ZDA, še pred kratkim največjih bork proti njej.

Sprašujemo se, koliko časa bosta trajali ta zamuda in farsa v Sloveniji in koliko časa bodo v odborih in komisijah odločali ljudje, ki so izgubili stik z realnostjo, kar nima nobene zveze z ustavno demokracijo. Nekateri imajo celo svoje male umazane posle z metadonskim programom. Zakaj odvisnikov od opiatov ne zdravijo preprosto s heroinom, je manj strupen kot metadon? Odvisnosti od metadona se ljudje ne znebijo po šestih mesecih, odvisnost od heroina pa traja en teden. Z metadonom odvisnike zapečatijo in jih za vse življenje obsodijo na ta državni dolg. In tudi metadon se preprodaja.

Velikokrat je slišati, da uživalci konoplje prej ali slej končajo kot uživalci trdih drog. Je kakšna povezava?

To je samo izgovor, da lahko rečejo, da je konoplja prva prepovedana droga. A ni prva psihotropna substanca. Najprej sem namreč poskusil alkohol, nato tobak, enako vsi, ki jih poznam. Saj je to dežela alkohola, imamo celo uradno priporočene odmerke za zmerno pitje. Družba, ki tolerira alkoholike, to pravijo tudi profesorji, je globoko alkoholična, a se tega ne zaveda. Največja značilnost alkoholikov pa je, da so netolerantni do nealkoholikov. To je ta družba, ki je netolerantna do konoplje. Mi bi radi, da nas pustijo delati, kar hočemo, oni pa nam ne dovolijo. Postregli bi pa dva decilitra vina, to je zdravo, čeprav povzroča cirozo jeter, prometne nesreče, razbite družine. V resnici je alkohol najbolj nevarna droga, nevarnejša od heroina in kokaina in vseh teh praškov, ki jih sploh ne zagovarjam. Vendar tudi za prepoved alkohola nisem, saj ta ne pripelje nikamor.

Rojevajo se skupine, ki napovedujejo množično sejanje konoplje. Jih boste podprli?

Čas je, da ljudje pokažejo nekaj samoiniciativnosti. Tako kot mi, ki smo delali iz čiste vesti in brez subvencij. Ljudje se zbirajo, ker so videli, da se da. Povedo, da uporabljajo konopljo in da jim koristi. Treba je vedeti, da je bila konoplja še pred sto leti posajena pred vsako slovensko hišo, povezovali so jo celo s Kristusom. To je paradoksalna zgodba, prepovedana je bila zaradi interesov nafte in farmacevtske industrije, zdaj pa hoče ta z njo zaslužiti in jo spraviti v patente in lekarne. Konoplja ima učinek na človeka, na živali in na okolje. Je najbolj prilagodljiva rastlina na svetu. Prilagodila se je tudi na naš sistem žlez z notranjim izločanjem in pospešila evolucijo.

Tudi nekaj dobrih novic ob vremenski katastrofi

Vreme *Čebelam, ki so še pred dobrim tednom postale dejavne, ne bo hudega, če dobijo hrano*

LJUBLJANA – Doživeli smo podnebne spremembe v polnem sijaju, meni klimatologinja Lučka Kajfež Bogataj. Podatki kažejo, da je bil letošnji januar najtoplejši v zadnjih 60 letih. Žled v teh dneh pa na popkih dreves ni naredil škode, če seveda ni polomil dreves.

BORUT TAVČAR

»Celotna slika zadnjih nekaj let kaže, da noben letni čas ni bil normalen – ali je vode preveč ali premalo. Cela Evropa je zmešana, čez lužo pa je enako, za novo leto so imeli v New Yorku skoraj 20 stopinj Celzija, potem pa jih je zajel hud mraz, nekaj deset stopinj pod ničlo,« pravi **Lučka Kajfež Bogataj**. Na to se ne da popolnoma pripraviti, zato so nujne gasilske akcije, moti pa jih, da se takoj, ko minejo nanje pozabi.

Proizvodnja hrane kljub vremenski katastrofi z najobsežnejšo žledjo v spominu tudi najstarejših, načelno ne bo prehudo prizadeta. S pšenico ni težav, prav tako je s sadnim drevjem, mraza je bilo razmeroma dovolj. Led na brstih v takem obsegu je tudi za nas popolnoma nova izkušnja, vendar led uporabljajo tudi sadjarji, da preprečijo pozebo. Pod ledom je rastlina čisto varna. Ni pa varna pred lomom, kar je glavna težava. Sicer bodo zdaj sadjarji, ko se led stopi, začeli redno obrezovanje sadnega drevja,« pravi Kajfež Bogatajeva.

Brsti so v ledenem ovoju na varnem. FOTO IGOR MODIC

Edina izjema je obala, kjer so tudi sadna drevesa že cvetela. »Tam lahko še trepetajo, kaj se bo še zgodilo,« pravi Kajfež Bogatajeva, ki ne izključuje zelo verjetnih težav marca ali celo aprila. Po objavah astrologov, tudi gibanje planetov nakazuje nove vremenske težave za april. Čebele so po mnenju Kajfež Bogatajeve na varnem. Konec januarja je bila glavna težava, da so čebelje družine postale aktivne in so iskale hrano. Zdaj so tudi dejavne in potrebujejo več hrane kot v mirovanju. »Če so jih čebelarji nahranili, večjih težav ne bo, le dodatni stroški,« pravi Kajfež Bogatajeva. Strokovnjaki za podnebje pa že leta napovedujejo, da se bodo ekstremi gostili. Kljub temu evropska komisija po mnenju okoljevarstvenikov ne naredi dovolj za znižanje emisij. **Stefaan Vergote**, vodja oddelka za strategijo in ekonomske ocene na generalnem direktoratu za podnebno ukrepanje, odgovarja, da bodo morale države do leta 2030 zmanjšati emisije za 40 odstotkov v primerjavi z letom 1990, na evropski ravni pa bodo morali obnovljivi viri energije doseči 27-odstotni delež. »Okvirni program bi spodbudil tudi konkurenčnost in varnost evropske energetike, poleg tega hoče komisija doseči, da bi države v razvoju sprejele podobne cilje, kar bi preprečilo segrevanje za več kot dve stopinji Celzija,« pravi Vergote.

Ob morju med smetmi največ cigaretnih ogorkov

Ravnanje z odpadki *Morja onesnažujemo zlasti s kopnega zaradi nevestnega ravnanja z odpadki vseh vrst*

LJUBLJANA – V vseh svetovnih morjih so ena največjih težav odpadki vseh vrst. Ne najdemo jih le na gosto poseljenih obalnih območjih, nosi jih tudi v zelo oddaljene kraje. Imajo negativne vplive na okolje, zdravje in tudi gospodarstvo.

Ogorkov, filtri so tudi plastični, je največ. FOTO TOMI LOMBAR

Vir odpadkov ni povezan samo z morskimi dejavnostmi, saj jih kar 80 odstotkov izvira s kopnega, iz obalnih območij s pristanišči, pomoli, plažami ter iz bolj oddaljene notranjosti, z odlagališč odpadkov. Poleg tega jih s sabo prinesejo reke, ki so velikokrat divja odlagališča odpadkov. Prav tako je eden od virov odpadkov obalni turizem. V zadnjih letih se temu področju namenja čedalje več pozornosti. Med številnimi projekti je tudi projekt Marlin, s katerim so od pomladi 2012 in do lanske jeseni spremljali količino odpadkov na obalnih območjih Švedske, Finske, Estonije in Latvije. V raziskavi so obalna območja Baltskega morja razdelili na urbana, polurbana in ruralna.

Najmanj so onesnažena ruralna obalna območja, kjer so na dolžini 100 metrov našli 75 odpadkov, na urbanih območjih pa se je njihovo število povzpelo na 236. V raziskavo so vključili odpadke, večje od 2,5 centimetra. V nasprotju s podeželjem se je število odpadkov na urbanih območjih v času raziskave še povečevalo.

Med raziskavo niso spremljali zgolj števila odpadkov, temveč tudi vrsto. Primerljivo z raziskavami v drugih morjih med njimi s 56 odstotki prevladujejo različne vrste plastike, pri čemer je največ, četrtina, take iz kategorije »druga plastika«. Vanjo sodi vsa plastika, za katero niso ugotovili, kakšen izdelek je sestavljala. S časom plastika razpada na čedalje manjše delce, iz katerih je nemogoče ugotoviti njihov izvor. Na urbanih območjih so tej vrsti plastike sledili še izdelki iz plastike, ki so znamenje hitrega življenjskega sloga: zamaški, vrečke, embalaža za hrano in plastični pribor. Med odpadki so našli tudi steklo, kovinske dele embalaže, les in papir.

Zaradi njihove majhnosti med kategorijami spremljanih odpadkov niso upoštevali cigaretnih ogorkov in so jih spremljali posebej. Vendar so po številčnosti vsekakor prevladujoč odpadek na obalah. V povprečju so jih našteli 153 na 100 metrov, na urbanih obalnih območjih pa precej več: nad 300 ogorkov na 100 metrov. Številka je toliko bolj alarmantna, saj cigaretni ogorki lahko vsebujejo veliko nevarnih snovi, kot so kadmij, arzen in svinec. V duhu nedavnega mednarodnega dneva boja proti kajenju so ti podatki lahko dodatna motivacija za opustitev kajenja.

Rezultati spremljanja obalnih območij so le vrh ledene gore, saj strokovnjaki menijo, da le 15 odstotkov morskih odpadkov doseže obalna območja. Če se nam že te številke zdijo visoke, pa je v primerjavi s severnoatlantskim obalnim območjem odpadkov na obalah Baltskega morja razmeroma malo. V povprečju na obalah severnega Atlantika, kamor spadajo območja od Islandije pa vse do španske obale, najdejo 712 odpadkov na 100 metrov. Na zahodni obali Švedske pa je ta številka še večja – 1200 odpadkov. Tam se namreč zbirajo vsi odpadki s severnoatlantskega območja.

Po nekaterih raziskavah sodeč, slovenska obala ni imuna za onesnaženost z odpadki, med katerimi prevladujejo tisti iz plastike in cigaretni ogorki, ki so sicer prav tako iz plastike. Ti so povezani tudi z obiskovalci plaž. Odpadki niso samo estetski problem, temveč imajo lahko pomembne negativne posledice na priobalni in morski ekosistem. Zato je zelo pomembno, da vsak posameznik tudi na dopustu z odgovornim obnašanjem in pravilnim ravnanjem z odpadki prispeva k čistosti naše in drugih obal.

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Evropski projekt LIFE 10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke vodi družba Slopak d.o.o., partner je Delo d.d. Vrednost projekta je 671.558 evrov. Partnerja Slopak in Delo sofinancirata 51 odstotkov (342.495 evrov). Evropska unija s podporo finančnega mehanizma LIFE+ sofinancira 49 odstotkov (329.063 evrov).
Zelena stran je v celoti namenjena projektu LIFE10 INF/SI/136.

Na vaša vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo poiskali odgovore. Vprašanja pošljite na naslov: zeleno@delo.si

SLOPAK NARAVI VRAČAMO BARVE. 1992-2012 20 YEARS Life DELO